

Wojciech Sadowski

Mgr Tadeusz Seniów – archeolog, muzealnik, działacz społeczny

---

Nadwarciański Rocznik Historyczno-Archiwalny nr 11, 329-331

2004

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

Mgr Tadeusz Seniów
– archeolog, muzealnik, działacz społeczny

Urodzony 23 maja 1938 roku w Puźnikach w pow. Tłumacz, woj. Stanisławów. Syn znanego w okolicy krawca Piotra i Petroneli, szanowanej w Puźnikach gospodyni. W 1939 roku żołnierz Piotr Seniów trafił do niewoli niemieckiej. Zamordowany w Stalagu w Żaganii. Matka zmarła w 1978 roku w Gorzowie Wlkp. Tadeusz jest więc dzieckiem tradycyjnej rodziny podolskiej. Typowym przedstawicielem „dzieci wojny”.

Po ustaniu działań wojennych Petronela Seniów wraz z synem Tadeuszem została przesiedlona na „Ziemie Odzyskane” przyznane Polsce przez aliantów. Do Gorzowa przybyli 15 września 1945 roku. Na mocy decyzji PUR zamieszkali na Osiedlu Słonecznym, którego Tadeusz nie opuścił do dziś. Po ukończeniu szkoły podstawowej nr 3 przy ul. Warszawskiej w Gorzowie uczył się w Liceum Ogólnokształcącym przy ul. Estkowskiego. Gdy uzyskał świadectwo dojrzałości w 1957 roku, podjął studia archeologiczne na Uniwersytecie im. Adama Mickiewicza

w Poznaniu. O wyborze kierunku zadecydowała chęć poznania początków materialnej kultury ludzkiej. Z tego to powodu pierwsze zainteresowania Tadeusza związane były z epoką kamienia. Jako student słuchał wykładów profesorów: Józefa Kostrzewskiego, Wojciecha Kočki, Zdzisława Grota, Kazimierza Tymienieckiego, Gerarda Labudy i Marii Frankowskiej. Szczególną rolę w ukierunkowaniu jego zainteresowań odegrał serbołużyczanin prof. dr Wojciech Kočka. Ten zasłużony badacz etnogenezy ludów Europy porwał swego słuchacza tematyką i klarownością wykładów dotyczących rozwoju obróbki metali, szczególnie brązu, którego pojawienie się zapoczątkował nowy etap w dziejach techniki.

Będąc studentem, Tadeusz brał udział (1958-1960) w wykopaliskach na Ostrowiu Tumskim we Wrocławiu, organizowanych i kierowanych przez W. Koćkę. W 1962 roku uzyskał magisterium w zakresie archeologii na podstawie pracy „Wyroby krzemienne i kamienne w epoce brązu północno-zachodniej Polski”, napisanej pod opieką prof. Wojciecha Koćki.

W czerwcu 1962 roku został zatrudniony w Muzeum Pomorza Zachodniego (obecnie Muzeum Narodowe) w Szczecinie w Dziale Archeologicznym. Jako pracownik uczestniczył w wykopaliskach w Smołdzinie, gdzie na górze Rowokół znajdowało się miejsce kultowe plemion nadbałtyckich (Słowińców). Prace archeologiczne miały oczyścić historię „Bałtów” z wszelkich deformacji i fantazji, dostarczyć nowych możliwości interpretacyjnych. Miał też swój udział w pracach wykopaliskowych na grodzisku średniowiecznym nad Łupawą. Był również członkiem zespołu badającego grodzisko wczesnośredniowieczne w Kamieniu Pomorskim oraz osadę w Jarszewie. Samodzielnie kierował wykopaliskami na stanowisku neolitycznym w Kunowie nad jeziorem Dąbie.

W 1964 roku poślubił Teresę Januszewską. Ze związku tego urodził się syn Jerzy i córka Paloma. Z uwagi na brak możliwości otrzymania mieszkania w Szczecinie zrezygnował z pracy w Muzeum i przeniósł się do Smołdzina, gdzie w szkole podstawowej pracował w charakterze nauczyciela historii, języka polskiego i geografii. Ważnym etapem życiowym Tadeusza było kierowanie szkołą podstawową w Sieciach w pow. słupskim.

Do Gorzowa Tadeusz Seniów przyjechał ponownie w końcu 1966 roku. 2 I 1967 podjął pracę w miejscowym muzeum na stanowisku archeologa. Kierownik placówki, Henryk Przybylski, powierza Mu utworzenie Działu Archeologicznego oraz opiekę nad pracami prehistorycznymi w regionie. Utworzonym działem kieruje do 23 czerwca 2003 roku, kiedy to przechodzi na emeryturę.

Podczas wieloletniej pracy prowadził szereg wykopalisk wydobywając z ziemi ogromną liczbę zabytków. Dzięki zainteresowaniu i zdobytemu doświadczeniu mógł zapoczątkować samodzielne badania wykopaliskowe z ramienia muzeum w Gorzowie Wlkp. Wszystkie prace poprzedzał studiami historycznymi dotyczącymi terenu, na którym znajdowało się stanowisko. Obowiązki muzealnika skłoniły Tadeusza do zajęcia się łużyckim cmentarzyskiem ciałopalnym w Łupowie. Bogactwo i rozmiar miejsca badań spowodowały, iż prace eksploracyjne trwały przez cztery sezony [1970-1974]. Prowadził również poszukiwania w Jeninie osady otwartej na polu Szarafana oraz na cmentarzysku ciałopalnym. W jego dorobku jest także rozpoznane miejsce pochówku kultury łużyckiej w Kamieniu Małym oraz

cmentarzysko ciałopalne z okresu wpływów rzymskich w Wojcieszycach w gminie Kłodawa. Podkreślenia wymaga wkład T. Seniowa w poszukiwanie siedziby biskupstwa lubuskiego w Górzycy. Wcześniej przeszukał w tej miejscowości osadę otwartą z czasów oddziaływania kultury rzymskiej. Odnalezienie szczątków budowli Sanktuarium Maryjnego (XIII wiek) i okalającego go cmentarza szkieletowego znacząco, a być może wręcz zasadniczo, zwiększyło naszą wiedzę o tym słowiańskim ośrodku kultowym. Badania te pozwoliły uwiarygodnić informacje, że ruiny świątyni rozebrali Brandenburczycy w pierwszej połowie XVI stulecia. Dzieła zniszczenia dokonały wojska niemieckie, wznosząc na miejscu byłego domu modlitwy punkt oporu przed nacierającą w 1945 roku Armią Czerwoną¹.

Tadeusz Seniów był zdolnym organizatorem badań archeologiczno-powierzchniowych w ramach ogólnopolskiego przedsięwzięcia nazwanego Archeologicznym Zdjęciem Polski. Wysoko należy ocenić jego aktywność w tym zakresie, zwłaszcza w odniesieniu do północnej części byłego województwa gorzowskiego oraz rejonu myśliborskiego.

T. Seniów wiele sił poświęcił pracom społecznym. Był sekretarzem (1975–1977), a następnie przewodniczącym Miejskiego Komitetu Stronictwa Demokratycznego (1977–1988) oraz radnym Miejskiej Rady Narodowej (1975–1984). W latach osiemdziesiątych usilnie zabiegał, z różnych powodów bezskutecznie, o zwiększenie znaczenia instytucji kultury w Gorzowie. Był też przewodniczącym Muzealnej Rady Zakładowej Związku Zawodowego Pracowników Kultury i Sztuki. Dużą wagę przykładał do upowszechnienia wiedzy archeologicznej, wygłaszając w szkołach prelekcję n.t. prehistorii. Spuścizna naukowa T. Seniowa (notatki, kartoteki, zabytki) przechowywana jest w Dziale Archeologicznym Muzeum w Gorzowie.

Godzi się nadto podkreślić, że T. Seniów był pierwszym polskim archeologiem osiadłym i pracującym w Gorzowskiem. Przymuszalnie jako pierwszy zastosował w nich naukowe podstawy archeologicznej wiedzy o pradziejach, wiedzy której fachowość poczęto budować u schyłku XIX i na początku XX wieku.

Wojciech Sadowski

---

¹ Według relacji autochtona z Górzycy byli to SS-mani.